UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Consiliorvm Sive Responsorvm Avgvstini Beroii Bononien. I. C. Praestantissimi Volumen ...

Cum Summariis, & Indice rerum, ac verborum locupletissimo

Vltimarvm Volvntatvm, Svccessionvm, & Legitimationum materias distinctè continens

Bero, Agostino

Venetiis, 1577

Consilivm XXXV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96520

Visual Library

vel ſibi cū alijs pluribus, q̄ allegat gl. in d. l. j. aget tamē ipſa domina Franciſca vſufructuaria vel vtili actione negotiorū geſtorū, ſi tutela tūc eſſet finita, vel actione contraria tutelæ, ſi vt tutrix emerit, ad cōſequendā pecuniā ꝑtij, vel eſtimationē fructuū ſuorū pro parte, ar. d. l. j. cū not. in d. l. pe. C. ſi qs alt. vel ſibi, iūcta l. fi. C. de contrar. iudic. tutel. cū gl. quæ ponit in l. ij. eod. tit. & eſt optim⁹ tex. in l. j. in prin. & in. §. j. & ibi. Bar. ff. de cōtr. tu. actio. tut. & ibi per totum. Laus Deo.

SVMMARIVM.

Vxor relicta domina, gubernatrix, vſuaria, & iperatrix ī domo teſtatoris ſolū ꝑminentiā, & alimēta conſueta cōſequitur, ſiue filijs, ſiue extraneis hæredibus inſtitutis: Idem eſt etiam, ſi ſimpliciter vſufructuaria relicta ſit. Fallit num. 5. & num. 13.

Idem ſi ex alijs in teſtamento diſpoſitis hoc colligatur.

Adminiſtrantes res aliorum inuentarium conficere, & rationes, ac reliqua reddere tenentur.

Vxor relicta domina, vſuaria, & vſufructuaria, hæredibus extraneis inſtitutis, verè vſumfructum formalem conſequitur, & vel integrum bonorum vſufructum, vel plenum dominium, quo ad vixerit, poterit eligere.

5 *Et ſi filijs inſtitutis, vltra hoc teſtator ante, vel poſt illi alimēta, & habitationem, ſeu victum, & veſtitum expreſſè reliquiſſet, verum vſumfructum cum filijs conſequitur.*

6 *Conſuetudo, q̄ vxor relicta vſufructuaria, ſtantibus filijs, ſola habeat alimenta, eſt exorbitans, iuriſq́; correctoria, neque extendenda, ſed quo in caſu duntaxat locum habeat.*

7 *Conſuetudo exorbitans, iuriſq́; correctoria non extenditur.*

8 *Vxor relicta domina, vſufructuaria &c. etiam filijs extantibus, verum habet vſumfructum, quando illi teſtator maximam circa ſuos poteſtatem tribuiſſet.*

9 *Idem ſi teſtator vxorem eximat ab onere ſatiſdandi, inuentarium conficiendi, & rationes, ac reliqua reddendi.*

10 *Vxor relicta vſufructuaria, filijs hæredibus inſtitutis, illis viuentibus æquè concurrit in vſufructu omnium bonorum, excepta filiorum legitima, at illis mortuis, totum vſumfructum conſequitur, excepta etiam in hoc caſu legitima filiorum.*

Ius accreſcendi quoad ꝓprietatē poſt ius quæſitū locum inter ꝓprietarios nō habet, ſec⁹ quoad uſūfructū inter vſufructuarios.

Vxor relicta domina, maſſaria, & vſufructuaria, ſi mortuis filijs ad ſubſtitutos extraneos bona deueniant, quid conſequatur.

14 *Bar. in conſi. 9. incip. ſuper eo &c. declaratur.*

Habitationis appellatione ſimpliciter non continentur alimenta, ſed vſusfructus domus, & habitationis.

Matribus cum filijs habitantibus plus iura fauent, quam nolentibus cum illis habitare.

Vſufructuarius oīum bonorū ēt per verba directa ciuilia inſtitutus, quouſque vixerit, alio poſt ei⁹ mortē hr̄de inſtituto quoad ꝓprietatē, & vſumfructū, dicit̄ eſſe quodā modo ī re certa inſtitutus, ſoliūq; vſumfructū habet propria auctoritate, ſi alius poſt mortē inſtitutus hæreditatē adeat, illo vero nō adeūte, fit hæres in ſolidū. Contrariū eſt in matre ſic relicta, aut inſtituta nu. 20.

Et multo magis, ſi teſtator verbo communi puta relinquo vſus fuiſſet.

Quinimmò tūc ſecundū aliquos relictū eſt inutile. Contra nu. 20.

Mater relicta, ſeu īſtituta à filio vſufructuaria oīum bonorū, quouſque vixerit, alio poſt ei⁹ mortē quoad ꝓprietatē inſtituto, dicitur hæres ꝓprietaria pleno iure, grauata poſt mortē per fideicōmiſſum hr̄di ꝓprietario reſtituere: Secus eſt in vxore, & alijs.

Mater, ſiue vxor hęres ī ſolidū, & pleno iure ī ei⁹ vita īſtituta, & Titio ſimiliter poſt illarū mortē inſtituto, tēpore vitæ remoto, cēſentur pure hæredes eſſe in ſolidum, & per fideicommiſſum grauata poſt mortem: Idem ſi mater, ſiue vxor ſimpliciter inſtitutæ in vita eſſent, & Titius poſt earum mortem num. 23.

22 *Verbum relinquo vniuerſitati bonorum adiectum hæredis inſtitutionem importat, ſecus, ſi certis rebus adijceretur.*

24 *Verba directa q̄doq; ad fideicōmiſſum trahūtur, vt actus valeat.*

25 *Verbum volo fideicommiſſum importat, & quando.*

26 *Diſpoſitionib⁹ duab⁹ directis vniuerſalib⁹ eodē reſpectu circa eādē hr̄ditatē cōcurrentibus, quarū vnā prius, & alterā poſteri⁹ teſtator valere voluit, prior directa, & poſterior obliqua cēſet̄.*

27 *Parētes in legitima ſibi debita in bonis filiorū grauari nequeunt*

28 *Parentes inſtituti, & poſt mortem grauati per fideicommiſſum alteri reſtituere, legitimam, & Trebellianicam detrahunt, fructuſq; perceptos in illis imputant.*

EPITOME.

VXOR, quā maritus vitā vidualē ſeruantē in domo ipſius, & cū hr̄dibus ſuis in teſtamāto ſuo reliqt, & conſtituit dominā, madōnam, gubernatricē, adminiſtratricē, vſuariā, & vſufructuariā, & impetratricē ī domo, rebus, & familia ipſius teſtatoris, volēs illā debere eſſe exēptam ab onere ſatiſdandi, inuentariū cōficiendi, & rationē, ac reliqua reddēdi, & ſi nō poſſet vxor, aut nollet ī domo cū hr̄dibus ſtare, tūc teſtator ei reliquit habitationē ſeparatā ī domo ſua, & q̄dam alia, cenſetur, ēt extantibus, & ſuperuiuētibus filijs teſtatoris hr̄dibus inſtitutis, verè vnà cū dictis filijs vſufructuaria relicta, & illis mortuis, ſuperſtitibus ſubſtitutis extraneis, vſumfructum integrum de omnibus teſtatoris bonis, excepta filij legitima, conſequi pōt.

Teſtatore ita diſponēte, volo, & reliquo oīa, & quęcunq; mea bona p̄ſentia, & futura eſſe, & debere eſſe matris meæ, & poſt mortē matris meæ volo, ꝙ ſ̄ſcripta oīa mea bona ſint Titij, mater dr̄ inſtituta hæres vniuerſalis ꝓprietaria, & pleno iure, & poſt ei⁹ mortē bona hr̄ditatis Titio ꝑ fideicōmiſ. reſtituere grauata, deducta ꝑ ipsā, vel ei⁹ hr̄des legitima, & trebelliaica.

CONSILIVM XXXV.

VISIS, & diligēter cōſideratis verbis teſtamēti Hieronymi Creſcētij, & eius filij Pauli; Quoad primū dubiū, vtrum magnif. do. Cornelia vxor ipſius Hieronymi, extantibus, & ſuperuiuētibus filijs, fuerit vſufructuaria, an ſolū præminentiā, & alimēta ſolita in domo viri habere debeat; Primo quidē aſpectu videtur dicendū, ꝙ p̄minentiā, & alimēta conſueta cōſequi poſſit: quoniā teſtator ipſam do. Corneliā vitā vidualem ſeruātem in domo teſtatoris, & cū hæredibus eiuſdē reliquit, & conſtituit dominā, madonnā, gubernatricē, adminiſtraticem, vſuariam, vſufructuariā, & imperatricē
1 in domo, rebus, & familia ipſius teſtatoris, † quæ verba ex cōmuni vſu, & cōſuetudine, q̄ per totā Italiam ſeruatur, important, ꝙ vxor habere debeat duntaxat præminentiā, & alimenta p̄dicta, vt volunt do. cōmuniter in authen. hoc locū, & ibi glo. Bal. & alij C. ſi ſecun. nupſ. mul. Bal. in l. fi. C. de indic. vidui. toll. & in l. ſi pater. C. de vſufruc. Bar. plenè in l. titia teſtō. §. fi. ff. de leg. 2. Angel. in l. j. ff. rer. amot. Specul. & ibi Io. And. in tit. q fil. ſint legi. §. j. verſ. q̄d ſi quis ita dixerit, Bar. in l. ſi Titio in final. ver. ff. de vſufru. leg. Io. de Imo. Alex. & alij poſt Bar. in l. & ſi cōtra. ff. de vul. & pupi. Bar. in cōſ. 55. incip. Barthol. fecit teſtamentum: & hoc ampliat Bar. in d. l. titia in fin. etiam ſi teſtator, filijs hæredibus inſtitutis, vxorem reliquerit vſufructuariam ſimpliciter, quod quidem ſequitur in d. l. fin. C. de indic. vidui. toll. & in l. ſi pater. C. de vſufru. Idem eſt etiam, ſi vltra illa verba dominā, vſufructuariam teſtator vxori alimenta, aut habitationem reliquerit, vt voluit ipſe Bar. in conſ. 9. incip. ſuper eo &c. Idē videtur, ſi in teſtamento ēt fuiſſet extraneus inſtitutus per rationē, quā facit gl. in d. auth. hoc locū, quam ibi refert Bar. in 4.
2 col. ¶ Secundo † hoc comprobatur in caſu occurrēti ex ijs, quæ ſucceſſiuè teſtator diſpoſuit, ex quibus colligitur, qualis fuerit mens, & voluntas ſua arg. tex. cum ibi not. in l. ſeruus plurium, & in l. qui filiabus. ff. de lega. j. & in l. nummis. ff. de lega. 3. nam poſtquam voluit vxorem eſſe domimā, vſuriam, & vſufructuariam in domo cū hæredibus ſuis, diſpoſuit, ꝙ ſi ipſa

vxor

vxor in domo cū hæredibus ſtare non poſſet laudabiliter,pacificè,aut quietè, vel qa ipſi vxori videret̄ nolle ſtare in domo cū hæredibus,tūc,& eo caſu mandauit teſtator vxori debere reſtitui, & conſignari dotes ſuas,& vltra ipſa in ſtatu,& vita viduali permanente reliquit ei habitationē ſeparatā,& cōmodam in domo prædicta teſtatoris,ac fructus,& redditus annuos,donec vidualiter vixerit,tot bonorū immobiliū,quæ cōmuni æſtimatione æquiualeant mille ducatos auri. Apparet igitur teſtatorē voluiſſe diuerſificare caſum, quo vxor in domo cū hæredibus, & filijs teſtatoris quietè,& pacificè permanſerit,& vixerit,à caſu, quo nō potuerit,vel noluerit habitare,& permanere cū dictis hæredibus: ſed ſecundo caſu voluit illam habere vſumfructū certorum bonorum,ergo in primo caſu videtur noluiſſe illam debere habere vſumfructum, ſed ſolum alimenta,honorem,& præminētiam, quæ oīa ſolita erat habere in vita teſtatoris, vt interpretata fuit cōmunis cōſuetudo,& approbata in curia bulgari,vt habetur per gl.& doc.in d.auth.hoc locū C.ſi ſecun.nupſ.mul.¶ Tertio præmiſſa ſuadentur ēt ex ijs, quę ad confirmationē,& corroborationē teſtator ſtatim,poſt quā vxorem reliquit dominam, madōnam, gubernatricē,adminiſtratricē, vſuariā,& vſufructuariā,imperatricem in domo &c.voluit, diſponēdo illā debere eſſe exēptam ab onere ſatisdādi, inuentariū conficiendi,& rationem,reliquaq; reddendi, & conſignandi in ampliſſima forma &c. Nam illa verba arguunt teſtatorem voluiſſe vxorem ſuam potius eſſe gubernatricem,& adminiſtratricem hæredum, & bonorum hęreditatis,quàm vſufructuariam:liberauit.n. illam,& exemit à confectione inuentarij, à redditio-
3 ne rationum, & à reliquis, † ad quæ aliàs,& regulariter ſolent de iure teneri vxores,& illi, qui res filiorū, & aliorū gubernāt,& adminiſtrant,ad.l.orphanotrophos.C.de epiſc.& cler.Specul.in tit.de inſt.edit.in.§.fin.ver.quid de patre,Paul.de Caſtr. & alij.in.l. cū tale. §.j.ff.de cōd.& dem.l.j.§.officio, & ibi Bar. ff.de tutel. & ratio.diſtr.l.fi.C.arbitrium tutel.cum ſimi.quia, vt dictum fuit, ex ſequentibus præcedentia declarātur. Quare ex prædictis videtur dicendum, ꝙ ipſa vxor in caſu occurrenti non fuerit relicta vſufructuaria,cum teſtator habuerit, & reliquerit filios ſuos hæredes. Quæ opinio infinitis doctrinis, & conſilijs corroborari poſſet, quod potius laborioſum eſſet, quàm ſubtile.¶ Sed,his non obſtātibus,quo ad caſum,de quo agitur,aliud dicendū eſſe arbitror,videlicet, mētem teſtatoris fuiſſe vxorē relinquere verè vſufructuariā cum filijs ſuis,nō autem ſimpliciter vſuariam,ſeu alimentariā,prout ex ſui natura,& ſignificatione,niſi aliter fauore liberorū interpretata fuiſſet conſuetudo, illa verba dominam,vſuariam, & vſufructuariam importare vſumfructū dicerētur, vt volūt gl. Bar.& Bal. & alij ferè omnes,quos ſuprà.in prin.in locis ſuis alle-
4 gaui,qui ēt dicunt, † ꝙ non extātibus liberis, aut illis non inſtitutis,ſed extraneis,ꝑ huiuſmodi verba vxor eſt relicta vſufructuaria quoad vſumfructū formalē, & tunc in electione erit vxoris vel acceptare vſumfructum integrū bonorū,vel plenū dominiū, quouſque vixerit,vt dicebat Dyn.quē refert,& ſequit̄ Bar.in d.auth.hoc locū in.4. & 5. col. Hoſtien.in ſumma de pigno.in §.qualiter conſtituatur: & ꝙ in caſu occurrenti hæc fuerit mēs teſtatoris, ex infra dicendis plurifariam oſtenditur:& in primis quia licet per illa verba,dominam,vſuariam, & vſufructuariam, & alia ſimilia,extantibus liberis teſtatoris,vxor ex cōſuetudine,vt ſuprà,ſolū habere debeat alimēta,& ꝓminentiā, vt volūt gl.Bar.Bal.& cæteri.in d.auth.hoc locū, in d. l.fi.C.de indict.viduit.toll.in d.l. titia teſtamento.§.fi.
5 ff.de leg.2.& in d.l.ſi Titio.ff.de vſufr.leg.cū ſimi. † Tamen quādo teſtator vltra illa verba dominā, vſuariā & vſufructuariā,quibus ſolent vti teſtatores,ante, poſt ipſi vxori reliquit expreſsè alimēta, & habitationem,ſeu victū,& veſtitū in domo,vel extra,tūc per illa verba vulgaria,etiam extantibus filijs, cenſetur voluiſſe vxorē habere integrum vſumfructū bonorum hæreditatis ſimul cū filijs, deducta tn̄ illorū legitima debita iure naturæ,vt voluit Alex.in cōſi.214.ponderatis verbis &c.in fi.verb.in 6.vol.& in cōſ.56.in 3.vol. perlectis verbis teſtamenti,Bal.in conſi.29.titius in teſtamento ſuo &c.Paul.de Caſtr.in conſi.219.in [illegible] aliàs ſecundum libros antiquos eſt cōſ.387.incip. vxor quondam &c.& Alex.in apoſtil.ad Bar.in d.l.titia teſtamento in fin.Nec videtur in hoc eſſe differentia, an teſtator in caſu iſto dixerit relinquo vxorem vſufructuariā, an verò relinquo vxorem dominam, maſſariam,& vſufructuariā, vel alijs ſimilibus verbis vſus fuerit,vt voluit Bar.in d.l.Titia.§.fin.& [illegible] te Bal.in l.fin.C.de indict.viduit.toll.in 2.col. [illegible] in cōſi.40.præſupponitur in facto &c.¶ Cōprobatur hæc ſentētia,nam ſi hæc verba dominam, vſuariam, maſſariam, & vſufructuariā ſolum importarent alimenta,ſuperſtitibus liberis,quando expreſsè fuiſſent relicta alimenta,& habitatio,profectò legatū alimentorum factū vxori redderetur ſuperfluum,& fruſtratorium, quod minimè dicendum eſt per tex.cum ibi not.in l.ſi quando.ff.de leg.j.& c.ſi Papa de priui.in 6. cum ſimil.Præterea huiuſmodi verba ſtantibus filijs, ex propria ſignificatione important vſumfructū, ſed fauore filiorū cōſuetudo interpretata fuit,ꝙ vxor ſolū habere debeat alimenta, vt habetur per gl. & doc.
6 in d.authē.hoc locū, & ꝑ alios in locis allegat.† Q propter hæc cōſuetudo eſt exorbitans, & iuris correctoria,vt volūt Doct. cōmuniter in locis infra allegandis,& Alex.in d.conſi.214.in 6.vol.in conſi.47.in 5.& conſi.29.in 4.cum alijs. Ergo non debet extēdi ad caſum,in quo non loquitur,prout eſt caſus,quando vltra illa verba dominam,vſuariam, & vſufructuariam teſtator reliquit expreſsè vxori alimenta cibi, potus, & veſtimentorum,nec nō habitationē,ar.c.quia [illegible] re de reg.iur.in 6.l.commodiſſimè,l.cū quidā [illegible] & poſth. l. præcipimus. C. de appell. & in auth. [illegible]
7 actiones cum gl.C.de ſacroſan.eccleſ.& † ꝙ conſuetudo exorbitans nō extendatur,habetur in l.C.quæ ſit longa conſuetudo,& in l.de quibus ff.de legib.per Bar.& alios,& per Io.Andr.dom. Ant.& cōmuniter canon.in c.fi.extra de conſuet.& facit id,quod habetur in c.j.& ibi feudiſtæ de feud.cogni.At cōſuetudo emanauit,locūq; habet,quādo illa verba vſuariā, dominā,maſſariā, & vſufructuariā fuerint prolata, nec aliter ei prouiſum fuit de alimētis,ergo nō debet trahi ad caſum,quādo vltra illa verba fuiſſent expreſsè relicta vxori ēt alimēta,& habitatio,quę parum,imò nihil operarentur,ſi ſolum intelligerētur per illa verba vxori relicta alimenta,& hæ fuerūt rationes,quibus motus fuit Alex.in d.conſi.214.in fin.verb.& in conſ.56.in 3. vol.nec nō Pa. de Caſt. in d. conſi. 219. ſubdit etiam
8 Alex.in d.conſi.214. † quod & ſi illa verba in caſu noſtro nō importarēt vſumfructum, tamē ex latiſſima & ampliſſima poteſtate vxori à teſtatore etiam [illegible] rius cōceſſa,videlicet,ꝙ ipſa eſſet libera,& exēpta ab onere ſatiſdandi,& inuentariū conficiendi, & rationē,& reliqua reddendi, & conſignādi de & pro recipiendis,gerendis,& adminiſtrandis,& latius,vt in dicto teſtō continet̄, negari non pōt,quin virtute illius latiſſimæ poteſtatis ipſa potuerit,& poſſit de fructibus bonorū hæreditatis liberè diſponere,excepta portione fructuū legitimæ debitæ filijs iure naturæ,vt ſupra dixi,cū teſtatoris volūtas vltra legitimā ꝑdictā ſit longe ſeruāda,maximè ad fauorē vxoris,de qua plurimum confiſus

confiſus eſt.§.diſponat in auth.de nuptiis l.cũ q̃ſtio.C. de lega.iuncta l.cũ alienam eod.tit.Item † quia prædicta uidentur conuenire habenti vſumfructũ,non autẽ ſimpliciter alimẽta.c.ſi.cum ibi not.ex̃ de pign. l.j.& ibi habetur.C.de vſufruc.& in l.j.ff. vſufruc. quemadmodũ cau.Pau.de Caſt.in l.quia tale.ff.de.cõd. & demon.& Corn.in conſ.180.in vlt.col.in 4.volu.nam ex quo teſtator remiſit vxori onus ſatiſdandi, & conficiendi inuentarium, reddendi rationem, & reliqua, apparet ipſum noluiſſe ſimpliciter alimẽta relinquere, ſed aliquid plus, & ſic vſumfructũ, vt verba ſui natura, & ſignificatione important, vt præſupponunt omnes doc.quia alimentarius, qui alimenta capit de bonis hæredis,non tenetur de iure ſatiſdare, ſed vſufructuarius, vt in l.j.C.de vſufruc.c.fin.& ibi not.de pi. Et ex his ergo verbis, & ſignis, quæ magis conueniunt vſufructuariæ, quàm alimẽtariæ debet interpretari mens teſtatoris, ꝙ voluerit vxori non alimenta, ſed vſumfructũ relinquere, ar.l.j.§.j.& ibi Bar.ff. de ſuperficiebus.¶ Præterea tenendo concluſionem prædictam, † quamuis dici poſſet, ꝙ vxor viuẽtibus filijs
10 de ſua portione legitimæ debuiſſet habere partem vſusfructus aliorum bonorũ, & filij alias partes vſusfructus, & ſic vnuſquiſq; tertiam partem, quoniam cum ipſi filij eſſent inſtituti hæredes in omnibus bonis, & vxor eſſet relicta vſufructuaria, omnes deberẽt concurrere in vſufructu, vt eſt bonus tex.in l.ſi alij.ff. de vſufru.leg. ibi quando vni relinquitur totum integrale, alteri pars ſubſtantialis, hoc eſt vſusfructus, omnes in parte ſubſtantiali dicuntur concurrere, vt per il. lum, ut inquit ibi Bar.idẽq; probari videtur in l.Sempronio.eod.tit.vbi Bar.dicit, ꝙ ſi teſtator pluribus reliquerit ſua, & poſtea vxorem relinquat vſufructuariam omnium bonorũ, omnes cõcurrerent in vſufructu omnium prædiorum, per tex.in d.l.ſi alij, & idem eſt de mente Bal.in conſ.29.in 3.vol.in j.dub. Tamẽ poſt mortem filiorum mater, quæ erat ſimul cum eis vſufructuaria, debet habere totum vſumfructum oĩum bonorum hæreditatis, excepta portione legitimæ, in qua ipſi filij etiã quoad vſumfructũ grauari nõ potuerunt, l.quoniã in prioribus, & ibi gl.C.de inof.teſta.quia cum vxor, & filij ſimul fuerint vſufructuarij eorundem bonorum, ſequitur, ꝙ filijs deficiẽtibus totus vſusfructus, ſeu partes filiorum etiam poſt ius quæſitum accreſcere debuerunt ipſi matri vxori teſtatoris: † Nã licet poſt ius quæſitum ius accreſcendi nõ habeat locum inter proprietarios, tamẽ quoad vſumfructum locũ habet inter vſufructuarios, vt in l. ſi mulieri cũ liberis, & per totum.ff.de vſufruct.accreſ.l.j.§.interdũ eod.tit.Bar.in l.re coniuncti.ff.de leg.3.Bal. & alij in l. unica.C.quando non peten.partes, & in terminis noſtris hoc voluit Paul.de Caſt.in conſ. 219. & Alex.in d.conſ.56.in 3.vol. ¶ Suadẽtur prædicta eſſe veriſſima alia ratione, † nã dato, ſed non conceſſo ꝙ in caſu, de quo agitur, hæc verba vſuariam, maſſariam, dominam, & vſufructuariã viuẽtibus filijs importarent, ꝙ uxor poſſet ſolum habere alimenta iux.not.in d. auth.hoc locũ cum ſimilib. (quod negatur per s̃.dicta) tñ poſt mortẽ filiorum ipſa habere deberet vſumfructũ oĩum bonorum, excepto vſufructu legitimæ debitæ filijs, ſi illã nõ habuerint, uel nõ cõſumpſerint ipſa, & hoc ex eo, ꝙ ꝑ mortẽ filiorũ ad bona ꝑ fideicõmiſſũ uocati fuerũt ex̃nei, hoc eſt collaterales teſtatoris, uidelicet filij Herculis fratris ipſius defuncti, ut uoluit Bar, & ibi Io.de Imo.ĩ d. l. Titia teſtõ ĩ fi. ff.de leg.2.Paul.de Caſt.in d.cõſ.219.ubi ĩquit Bar. qđ ſi teſtator inſtituat hæredẽ filiũ & extraneũ, & uxorẽ relinquat dominã uſuariã, & uſufructuariã, quoad partem filij uxor debebit habere alimẽta, quo uero ad partem extranei debebit hẽre uſũfructũ, quoniã cũ fauore fi-

liorũ ſit ex ꝯſuetudine introductũ, ꝙ ꝑ illa uerba hr̃e debeat ſolũ alimenta, hoc nõ debet extendi ad extraneũ ar.l.ſi ita ſcriptũ in prin. ff. de manumiſſ. teſtamẽ. l.hac cõſultiſſima.§.ex imperfecto.C.de teſtam.l.fin. C.fami.her.ſubdit ibi Bar. ꝙ ſi filius fuit hæres inſtitutus, & extraneus illi fuerit ſubſtitutus, & uxor relicta fuerit domina, & uſufructuaria, ſi hęreditas deueniat ad ſubſtitutũ uulgarẽ, uxor incipiet habere uſumfructum integrum, quia in perſona ſubſtituti extranei ceſſat interpretatio conſuetudinis, ar.l. cũ patronus. ff.de lega.2.l.& ſi contra ff.de uulg. & pupill. & Alc. in cõſi.42.in 2.uol.ſi uerò hæreditas deueniat ad ſubſtitutum pupillariter, tũc ſi uxor relicta fuerit domina, & uſufructuaria ſimpliciter, ipſa ſolum è ſubſtituto debebit habere alimenta, ſi autẽ relicta ſit uſuaria, domina, & uſufructuaria, donec, & quamdiu uidua ſteterit, & donec in domo permãſerit, ut contingit in caſu noſtro, & tũc poſt mortẽ filij habere debebit uxor à ſubſtituto plenũ, & integrũ uſumfructum, quoniam cum tale legatum ꝓpter illa verba donec, & quandiu &c.dicatur annum, tot ſunt legata, quot ſunt anni, & conſequẽter mortuo Titio ĩcipit legatũ deberi à ſubſtituto.l.fundũ.§.ſi pater.ff.de leg.j.& ideo cum ſubſtitutus non ſit de liberis, quorũ fauore eſt ĩducta illa cõſuetudo, ſed ſit extraneus, uxor habere debebit uſumfructum, non autẽ ſimpliciter alimenta: ita cõcludit Bar.in d.§.fin.& etiam in conſi. 165.incipit.Petrus Matioli de Peruſio, cui plures do.ſe ſubſcripſerunt: Idemq́ eſt de mente Bal.in d.l. fin.2. col. uer.itẽ ſi filij, & in ult.col.C.de indi.uidui.toll.& Bar. in conſi.55.incip.Bartholomęus fecit teſtm̃ poſt mediũ &c.& in conſil.166. Nicolaus, motus rationib⁹, quas tradidit in d.l.Titia in fi.videlicet, ꝙ ex quo conſuetudo ad fauorẽ filiorũ inducta fuit, ut intelligant illa uerba de alimẽtis, & nõ de uſufructu, ideo ceſſante hoc fauore, ut qa hæreditas peruenerit ad ſubſtitutos extraneos, ceſſare etiam debet cõſuetudo illa, & uxori debetur uſusfructus, & præcipuè, qñ ea fuit relicta uſuaria, domina, & uſufructuaria, donec, & quã diu uidua ſteterit, aut in domo cum ſuis hæredibus permanſerit, ut dictum: & hanc theoricam Bar.in d. l.Titia in fi.ſequitur Abb.in conſi.78.in 2.dub.li.2.& Alex.refert illã eſſe cõmunẽ, & ſequitur in cõſi.29.in 4.uol.Itẽ uoluit Ang.in cõſi.86.incip.uiuian⁹ &c.circa fi.& faciunt not.per Paul.de Caſt.in d. cõſi. 219.& ex prædictis idẽ uidetur dicendũ, quando poſt mortẽ filiorũ bona peruenerint ad extraneum ſubſtitutum per fideicommiſſum, & uxor fuiſſet relicta domina, uſuaria, & uſufructuaria, donec ſteterit uidua, ſeu q̃diu permanſerit in domo, & hoc ex identitate rationis, tũ qa ceſſante fauore filiorũ ceſſare debet cõſuetudo illa, tũ qa tot cẽſent legata, quot anni ſunt: & ideo mortuo filio legatũ illud ĩcipit deberi à ſubſtito ex̃neo uocato ꝑ fideicõmiſſũ, & conſequẽter uxori ĩcipit deberi uſusfruct⁹, ut ẽ de mẽte Bar.Ang. & aliorũ, dum cõſiderant illa uerba donec &c.& idem uoluit Are.ĩ d.l.& ſi ꝯ.ff.de uul.& pup.in 8.col.¶ Nec aduerſatur id, quod uoluit Bal.in l.uolũtatis in 2.col. C.de fidei.qui dicit ſe conſuluiſſe ꝯ Bar.ꝙ quãdo eſt ſubſtitutus extraneus directè, uel per fideicõmiſſum poſt mortẽ filiorũ, uxor ſolum habere debet alimenta, ſicut habere debebat uiuẽtibus filijs, qa, ut inquit Alc. in apoſtill.ad Bar.in d.l.uolũtatis, Bal. nõ bene refert Bar.& ipſe Bal.contrariũ tenuit in d.l.& ſi cõtra. Præterea Bal.loquit, quando uxor relicta fuiſſet uſuaria, domina, & uſufructuaria ſimpliciter, & nihil expreſſè fuiſſet relictum pro alimentis, ut ſupra, Itẽ loquit quãdo non eſſent adiecta illa uerba donec, & quouſque &c. ut dictũ fuit, & hoc forte eſt, qđ uoluit dicere Ale. ibi in apoſtill. & optimè faciunt not.ꝑ Bar. in

l.ſi

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

l.ſi ita ſcriptũ fuerit.ff. d̄ manumiſſ.teſt. & ĩ d.l.& ſi ꝗ,
ꝗ dicit vxorẽ debere habere integrũ vſumfructũ,quã
do bona perueniũt poſt filiũ ad ſubſtitutũ extraneũ,
& oĩno inſpiciant ea,quæ cõſuluit Rom. in cõſi.516.
in caſu propoſitæ &c.qui optimè loquit̃ ſequẽdo di-
cta Bar.de quibus ſupra,& Alex.in conſi.29.in 4.volu.
¶ Reſtat modo, vt adductis ſupra in contrariũ accõ-
modetur reſponſio,quæ & ſi ex prædictis apertè colli
gi poſſit,tñ magis ſpecificè oĩbus reſpondebo,& pri-
mo doctrine cõmuni,de qua habetur ꝑ gl.Bar.& om
nes in d.auth. hoc locũ cũ alijs primo loco allegatis,
13 † ꝙ ea limitatur,niſi de mente teſtatoris contrarium
appareret,vel eſſemus ĩ caſu diuerſo ab eo, ꝓpter quẽ
emanauit cõmunis conſuetudo ad fauorẽ filiorũ re-
cepta,& ſic interpretata in curia Bulgari,nã cõſuetu-
do illa vendicat ſibi locũ, quãdo teſtator reliquiſſet
ſimpliciter vxorẽ vſufructuariã, vel dominã, vſufru-
ctuariã,maſſariã,& vſufructuariã, nõ aliter vlterius ꝓ
cedendo,ergo tanquã exorbitans non debet trahi ad
caſum, quando vltra ꝙ vxor fuiſſet relicta maſſaria,
domina,& vſufructuaria, teſtator illi expreſsè reliqſ-
ſet alimenta quæcũque cibi,potus, & veſtimentorũ,
& aliorũ rerum conuenientia,& condecentia, & ha-
tationem,& rerum commoditatẽ, ꝓut reperitur fa-
ctum ipſi vxori à teſtatore in caſu occurrẽti, vt ſupra
cõcluſum,& demõſtratum fuit & rationibus,& mul
torũ auctoritatibus. Præterea dicta conſuetudo non
habet locũ,nec loquitur,quãdo pluribus verbis,& ſi-
gnis alijs vltra illa dominã, vſuariã, & vſufructuariã
teſtator vſus eſſet,quæ non alimẽtis,ſed vſufructui cõ
ueniebant,vt dictũ eſt.¶ Nec aduerſat̃ id, quo voluit
Bar.in ſuo conſi.9.ſuper eo &c.vbi in caſu, quo teſta-
tor vltra illa verba dominã,maſſariam, & vſufructua-
riã vſus fuiſſet alijs verbis, puta relinquendo habita-
tionẽ, voluit vxorẽ debere habere in vita filiorũ ſolũ
alimenta,vt etiam eſt de mente Io.de Anan.in conſi.
37.& ibi Ludouic.Bologn.in addi.Quia primo reſpõ
deri poteſt, ꝙ docto.magis communiter contrariũ
volunt,videlicet Paul.de Caſtr.in d.conſi.229.in.j.lib.
& clarius Alex.in conſi.214.in fin. verb.in 6.volu. in
conſ.56.in 4.& in addit. ad Bar. in l. Titia in fine cum
14 alijs ſupra ad hoc allega.Secundo reſpõdeo, † ꝙ Bar.
loquitur in d. conſi. quando vltra illa verba dominã,
vſufructuariam teſtator vxori habitationem ſimpli-
citer reliquit, nihil expreſsè dicendo de alimẽtis &c.
Nos verò loquimur,quando vltra illa verba vulgaria
teſtator expreſsè vxori reliquiſſet alimẽta cibi,potus,
& veſtimentorum;& habitationẽ,& rerum commo
ditatem &c.quia primo caſu ſolũ alimenta,ſecundo
caſu non ſolum alimenta,ſed etiã vſumfructum reli
quiſſe cenſetur:& ratio diuerſitatis eſt,nam quãdo vl
tra illa verba vſitata teſtator reliquit alimẽta cibi,po-
tus &c.prout in teſtamento,ſi ea verba dominã, vſua-
riã, & vſufructuariam intelligerentur ſolum impor-
tare ſimpliciter alimenta,vt interpretata fuit conſue-
tudo,profectò,vel illa verba,quibus reliquit expreſsè
alimẽta,habitationẽ,& omnia neceſſaria ꝓ cibo, po-
tu,& ueſtimentis,vel ſaltẽ illa dominã uſuariã,& uſu
fructuariã fuiſſent ſuperflua contra tex. in l.ſi quãdo.
ff.de leg.j.c. ſi Papa de priuileg. in 6. At in caſu Bar.in
d.cõſi.9.ultra illa uerba dominã,uſuariam,& uſufru-
ctuariã nihil dixit de alimentis, ſed habitationẽ tan-
15 tum reliquit,& appellatione † habitationis ſimplici-
ter non continentur alimenta,ſed uſusfructus ipſius
domus,& habitationis tantum, ut in l.cum antiqui-
tas.C.de uſufru.& in rub.ff.de vſu.& habit. iũcta rub.
ff.de uſuf.ideo &c.Nec loquitur Bar.in d.conſi.9.quã
do alijs uerbis, & ſignis expreſſis, q̃ uſufructui,& ali-
mẽtis cõueniebãt,teſtator uſus fuit. Nõ obſtat ſecun
dum principale motiuum,quia retorqueri poteſt, nã

teſtator diuerſificauit caſum, quando vxor velle[t]
poſſet ſtare in domo cum hæredibus, & filijs teſta[to-]
ris,à caſu, quo ipſa nollet, vel non poſſet ſtare in d[o-]
mo ſimul cum hæredibus, & hoc vltimo caſu vo[luit]
teſtator vxori reſtituendas fore dotes ſuas, & ill[am]
habere habitationem ſeparatam, & commodam [in]
dicta domo, nec non fructus, & redditus tant[orum]
bonorum ſtabilium hæreditatis,quæ æquiualeant [cõ-]
muni æſtimatione valorem mille ducatorum, [&]
in hoc ſecundo caſu teſtator voluit vxorem [habere]
dotes ſuas pleno iure, & etiam vſumfructum [...]
bonorum,vt ſupra, ergo ſimiliter dicendum e[ſt teſta-]
torem in primo caſu vxorem voluiſſe debere habe[re]
ſimiliter vſumfructum, & non ſimpliciter alimenta[,]
alioquin plus debuiſſet habere vxor ipſa, nolen[s ſi-]
mul habitare cum filijs,& hæredibus, quam qu[ando]
ipſa ſimul,& pacificè habitaret cum illis, & [...]
ret,& gubernaret:quod profectò eſſet inco[...]
16 & contra mentem teſtatoris,† cum ſemper [...]
faueant matribus habitantibus cum filijs, [...]
lentibus cum illis habitare,vt experientia doce[...]
batur in l.quintus in fi.l.mœuia.ff.de annu.lega[...]
concubinam.§.vxori.ff.de lega.3.illis libertis fideic[om-]
dit.& demonſtra.cum ſimil.vbiq; allegatis, & ideo ſi
teſtator voluit vxorem habere vſumfructum certorũ
bonorum,& dotes ſuas,quando illa non ſtaret ſimul
cum filijs,ergo & idem dicendum eſt, quando ſimul
cum illis habitaret, ꝙ debeat habere vſumfructum, ſi
in hoc caſu verba expreſſa hoc important, prout d[i-]
cuntur importare,vt præſupponunt docto. comm[u-]
niter,ꝙ illa verba dominam, vſufructuariam de p[ro-]
prio ſignificatu vſumfructũ ſignificent.Nec aduer[ſatur]
vltimum fundamentum, quia illa verba reliquit li[be-]
ram,& exemptam ab onere ſatiſdandi &c. potius a[r-]
guunt vſumfructum,quàm ſimpliciter alimenta fui[ſ-]
ſe relicta,vt dictũ fuit.¶ Aliud eſt ſecundũ principale
dubium,quod oritur ex diſpoſitis in teſtamento Pau
li filij dictæ dominæ Corneliæ, vtrum ipſa domina
Cornelia ſit,& eſſe debeat ſimplex vſufructuaria om-
niũ bonorũ hæreditatis, an verò hæres pro[prietaria]
durante vita ſua, & poſt illius mortem grauata [re-]
ſtituere per fideicõmiſſum bona hæreditatis [...]
Calcina in teſtõ nominatis,& vocatis:& videtur p[ri-]
17 ma frõte dicendũ, † ipſam fuiſſe ſimplicẽ vſufructua-
riam omniũ bonorũ, & illos de Calcina eſſe debere
hæredes proprietarios,quamuis ipſi videantur inſtitu[-]
ti poſt mortẽ dominæ Corneliæ ꝑ ea, quæ volũt doc[t.]
communiter, Ale.& alij in l.extraneum circa fi.C.de
hæredibus inſt.Imol.Alex.Paul.de Caſtr. & ferè om-
nes in l.filius à patre.ff.de libe.& poſth.& Alex.in cõſ.
58.in 3.vol.vbi concludunt,ꝙ ſi teſtator inſtituit vxo-
rem ſuã vſufructuariam omnium bonorum ſuę hære-
ditatis,quouſque vixerit, & poſt mortem vxoris a[li-]
inſtituerit hæredẽ quo ad proprietatem, & vſum[fru-]
ctum, vxor dicet̃ quodãmodo eſſe inſtituta in re[...]
ta, & poterit propria auctoritate ſolũ vſumfru[ctum]
habere,& ſi contingat alium inſtitutũ adire hæ[redita-]
tem poſt mortẽ vxoris, ipſa videbitur retro fuiſ[ſe hæ-]
res in re certa,ſi autẽ ille alius hæres nõ adiuer[it ...]
in ſolidũ dicetur hæres quoad ꝓprietatẽ,& vſumfru-
ctũ per ius accreſcendi,vel detracta mẽtione vſufru-
ctus perinde erit,ac ſi ſimpliciter fuiſſet hæres inſti-
ta,arg.l.j.§.ſi ex fundo.ff.de hæredibus inſtit.& per no[...]
per Bart. in l. ex facto la grande,vbi Imol.ff.de hæ[re-]
dib.inſti.ita declarat Io.de Imol.& refert,& ſequ[itur]
Ale.in l.filius à patre in prĩ.in 5. col.ff.de lib.& po[ſth.]
idẽq; eſt de mente Sali.in l.extraneũ.C.de hæred.[...]
& Ang.in l.miles ita in prin.ff.de teſtam. milit.v[...]
vxorẽ in caſu p̄miſſo eſſe merè legatariã. Et ſi ho[...]
cimus,quãdo teſtator vxorẽ, vel aliũ inſtitueri[t]
de[...]

tem,& ſic ꝑ verba directa ciuilia,iux. tex.cū ibi not.in
l.verbis ciuilibus.ff.de vulg.& pupill.& ꝑ Bar.ī l.cētu-
rio in pen.col.eo. tit. † multo magis idē dicemus,quā
do teſtator vſus fuiſſet verbo relinquo, quod eſt ver-
bū cōmune,quod relatū ad res certas,& particulares,
vel quando refertur ad vſumfructū, vt per Imol.in
l.ex facto,non pōt importare hæredis inſtitutionē,
vt eſt tex.& ibi Bar.in l.cogi in princ.in verſ. generali
ff.ad trebell.iunctis ijs,quæ habenī in c.raynutius,
& ſoleo dicere, extra de teſtam. & in terminis hoc
videnī Bal.& Paul.de Caſtr. in d.l. filius à patre,
Bal.in l.id quod pauperibus ī 14.q.C.de epiſc.& cle
& Ang.& Raph.in d.l.extraneū, & dicit Paul.de
in d.l. filius à patre ita fuiſſe iudicatū in ciuitate
Bononiæ:† Quinimmo in hoc vltimo caſu Io.Andr.
add.Specu.in tit.de pignor.in §.j. verſi. porro vſu-
fructuarius,& Imol.in d.l.filius à patre per tex. in l.Ti
tio cū moreret.ff.de vſufr. & in l. vſumfructum ff.de
viſſi.leg.quos ſequiī,& defendit Alex.ī d.l.filius à pa-
tre in 6.col.volunt, ꝙ quando per verbū relinquo te-
ſtator vxori,vel alij ꝑſonę reliquerit vſumfructum,&
poſt mortē illius hæredē alium vniuerſalē inſtituerit
de bonis hæreditatis pleno iure, tunc relictū factum
vxori,vel alij perſonæ in vita ſua dicitur eſſe inutile,
& inualidū,argu.d.l.Titio cū moreretur,& d.l.vſum-
fructum:ſed in caſu occurrenti teſtator per verbum
relinquo bona omnia ſua reliquit matri in eius vita,
& quouſque vixerit, & poſt mortē matris voluit bo-
na oīa ſua eſſe,& eſſe debere illorū de Calcina, ergo
videmus relictum factum matri fore inualidum,
vt voluit Io.And. & Alex. aut cenſeri fuiſſe relictum,
& legatum particulare de vſufructu, & illos de Calci-
na eſſe hæredes vniuerſales proprietarios pleno iure,vt
dicit Bal.& Paul.de Caſt.in locis ſupra alleg.Rom.
in conſ.71.& Alex.in apoſtill. ad Bart. in l. hæreditas
ex die.ff.de hrdib.inſtit.iſtud plenè examinat.¶ Qui-
bus tamen non aduerſantibus,contrariū puto de iure ve-
rius,† ꝙ in caſu,de quo agitur, ipſa domina Cor-
nelia fuerit hæres vniuerſalis proprietaria pleno iu-
re,& poſt illius mortē grauata reſtituere per fideicō-
miſſum bona hęredicatis illis de Calcina,nec aliud vo
luit ipſe teſtator,ſi rectè conſiderentur verba teſtamē
ti,cui intellectui conueniunt ēt æquitas,& pietas,quo
niā & ſi aliqualiter verba poſſent dici dubia,tñ ne ma
ter,quam filius inuitauit ad bona hæreditatis,ab extra
neis poſt mortē matris vocatis excludatur à luctuoſa
hæreditate filij,fieri debet interpretatio,vt ipſa dicat
hæres inſtituta purè, & poſt illius mortē grauata per
fideicōmiſſum,arg.l.fina.C.de inſtitu.& ſub cōd. fact.
& hoc ſuadetur ex differentia,quam docto.magis cō-
muniter faciunt inter caſum,quo vxor,aut mater fue
rit relicta vſufructuaria in vita dicendo,vxori, ſeu
matri relinquo vſumfructum bonorum, quouſque
vixerit,& poſt illius mortem Titium hæredem inſti-
tuo;& inter caſum,quando vxorem,ſeu matrē hære
dem teſtator inſtituit in vſufructu omnium bonorū,
& poſt illius mortē Titium inſtituit quoad proprie
tatem,quia primo caſu vxor cenſetur legataria , quæ
ſecundū veriorem, & æquiorem opinionem poteſt
conſequi legatū vſusfructus in vita ſua etiam ante,q̃
adita hæreditas per Titium,quia aditio hæredi
tatis retrotrahitur,vt legatum,& relictum vſusfructus
&c.& ipſe Titius dicitur hæres vniuerſalis proprie
tatis,& in hoc primo caſu loquiī Bar.in d.auth.hoc
loco circa princ.C.ſi ſecun.nupſ. mul. & Ang.in l.ita
hæredem in prin.ff.de teſtam.mil.Secundo autem ca
ſu mater dicitur hæres vniuerſalis etiam quo ad pro-
prietatem,ſed poſt illius mortē cenſeī grauata reſti-
tuere Titio per fideicōmiſſum, vt colligiī ex ijs, quæ
voluit Bal.in d.l.id quod pauperibus ī 14.q.C.de epiſ.
& cler.ſequitur,& cōmendat Paul.de Caſt.in l.j.§.ſi ex
fundo.ff.de hæredibus inſtit.Sali.in d.l.extraneū. C.de
hæredib.inſti.Ang.in l.fili⁹ à patre.ff.de lib. & poſthu.
& Alex.ibi,qui plenè loquiī;Imo.in l.hęreditas ex die
in 7.col.ff.de hæredib.inſtit. & idē fuit de mente Bal.
& Ang.in l.2.ff.ſi pars hæred.peta.Alex.in conſi.111.
in 2.volu.& in conſi.45.in 4. volu. & melius per eun-
dem in conſi.162.in 2.col.in verſi.& dato &c.lib.2.At
in caſu noſtro mater inſtituta fuit in eius vita,& poſt
mortem matris illi de Calcina vocati fuerunt, ideò
mater debet dici hæres vniuerſaliter in vita inſtituta,
& poſt illius mortem grauata de reſtituendo illis de
Calcina. ¶ Sed hæc diſtinctio quamuis cōmunis ſit,
tamen diſputatiuè loquendo poſſet reddi dubitabilis
ex ijs,quæ dicit Io.de Imol.& refert Alex.in d.l.filius
à patre,& ēt Imol.in c.fi.in pen. col. extra de pignor.
ſtante opinione Bar.in d.l.ex facto de hæredib.inſt.&
Alex.in d. conſi. qui velle videnī matrē, ſeu vxorē in
vſufructu inſtitutā fore hæredē in re certa, ſeu in re-
bus certis, & inſtitutū poſt mortē vxoris eſſe hæredē
vniuerſalem.Ideo conſidero vnum,qđ fortius ſtringe
re videtur ad fauorē matris,vt ipſa dicatur eſſe hæres
vniuerſalis in terminis noſtris, & poſt eius mortē gra
uata per fideicommiſſum &c.Nam Io.de Imo.in d.l.
filius à patre,quē refert,& ſequitur ibi Alex.in 5.col.
21 verſi.Imola hic aliter diſtinguit &c.dixit, † ꝙ ſi teſta-
tor voluit matrē, ſiue vxorē eſſe hæredē in ſolidū in
eius vita pleno iure,& poſt illius mortem alium ſimi
liter hæredem eſſe voluit, cum hæreditas dari non
poſſit ad diē l.hæreditas ex die.ff.de hæredib. inſtit.il-
lud tp̄s vitæ tollitur de medio,& erit mr̄, ſiue vxor hæ
res in ſolidum, ac videbitur grauata poſt eius mortē
reſtituere alteri vocato, quoniam cum ipſa fuerit ſe-
mel hæres in ſolidum, non poteſt facere teſtator il-
lā poſt tempus deſinere eſſe hæredē.l.ei, qui ſoluēdo
ff.de hr̄dib.inſt.l.ex facto in prin.ff. ad trebell. & ideò
poſt mortē vxoris trahetur diſpoſitio ad fideicōmiſ-
ſum, vt dicatur grauata reſtituere hr̄di inſtituto poſt
mortē,vt not.in d.l.ex facto,ſed in caſu occurrenti ip
ſa mater vniuerſaliter fuit vocata nō ad vſumfructū,
ſed ad oīa,& quæcunque bona,iura,& actiones hære
ditarias in vita ſua, & poſt mortem voluit teſtator di
cta bona eſſe illorum de Calcina,ergo ſumus in caſu,
in quo ipſa dicitur,deducto tēpore vitæ,hæres in ſo-
lidum,& pleno iure,etiam ꝙ illi de Calcina poſt mor
tē matris eſſent inſtituti,per illud,quod volunt Imol.
& Alex.in loco allegato.¶ Nec obſtat,ꝙ in caſu no-
ſtro mater non fuerit hæres inſtituta,quia verba teſta
menti non dicunt illam fuiſſe hæredem inſtitutā, er-
go &c.Quia reſpondetur, ꝙ minus etiam apparet ex
verbis teſtamenti illos de Calcina fuiſſe hæredes inſti
tutos, immo, vt infra diceī, verba,quibus ipſi fuerūt
vocati,non important hr̄dis inſtitutionē,nec diſpoſi
tionē directā,ſed potius obliquam,& fideicommiſſa
riam,vt colligitur ex verbis teſtamenti:verba autem,
quibus mater vocata fuit, hæredis inſtitutionem ſi-
gnificant:& ideò ſecundo reſpōdeo,ꝙ verba, quibus
mater in caſu noſtro fuit vocata ad bona hæredita-
tis, dicuntur importare, & ſignificare hæredis inſti-
tutionem, & directam voluntatem teſtatoris; hæc.n.
ſunt verba, Voglio,& laſcio qualunqui miei beni pre
ſenti,& futuri tutti ſtabili,& tutto quello,ch'io al pre
ſente mi ritruouo hauere &c. Quæ verba vulgaria in
latinum conuerſa,importāt, Volo, & relinquo om-
nia,& quæcunque mea bona præſentia, & futura &c.
eſſe & debere eſſe matris meæ cariſſimæ : & hæc im-
22 portant hæredis inſtitutionē,qa † verbū relinquo re-
latū ad vniuerſitatē bonorū importat hr̄dis inſtitu-
tionē,vt eſt gl.quam doct. cōmuniter ſequuntur,in l.
his verbis.ff.de hr̄dib.inſt.vbi Bar.Imo.& alij,& ē tex.

&

& ibi oẽs in c.raynutius ex̃ de teſtamẽ.ibi Adiecta ve
rò impuberi reliquit cætera bona ſua, nã ꝑ illa verba
ipſa Adiecta dicit̃ hęres ĩſtituta, & quamuis verbo re-
linquo ẽt ibi teſtator vſus fuerit, relinquendo Altero
chæ alteri filiæ vltra dotem datam domum, & quen-
dam hortum, tamen illa non dicitur hæres inſtituta,
quoniã verbũ relinquo reſpectu Alterochæ fuit adie-
ctum certis bonis, quo caſu non dicitur importare hę
redis inſtitutionẽ, ſed legatum, aut fideicommiſſum
particulare, vt ꝑ illam gl. & Imo. per tex. cum ibi not.
per Bar. in l. cogi verſ. & generaliter ff. ad Trebell. &
iſta ſequuntur doct. canon. communiter in d.c. raynu
tius Anto. Imo. Abb. & reliqui, & habetur per Alex.
in l. humanitatis C. de impub. ĩ 2. col. egoq́; latiſsime
cõprobaui hoc anno legendo illud c. raynutius, & cũ
hac doctrina, vt dixi, pertranſeunt doc. legiſtæ cõmu-
niter, faciẽtes in hoc differẽtiã inter verbũ relinquo,
& verbũ lego, quando eſt relatum ad vniuerſitatẽ bo
norũ, vt per Imo. in d.l. his verbis in 3. col. & Alexã. &
alios in l. centurio ff. de vulg. & pupil. tangunt etiam
doct. maximè moderni in rub. ff. de leg. j. ¶ Tertio cõ
23 ſidero ẽt id, † ꝙ voluit Imo. in d.l. ſi filius à patre, quẽ
refert, & ſequitur Alex. ibi in 6. col. verſi. ſi autem ſu-
mus in dubio, & in d.l. hæreditas ex die in 7. col. ꝙ ſi te
ſtator matrem, ſiue vxorẽ ſimpliciter inſtituat in vi-
ta, & poſt eius mortẽ Titiũ inſtituit, tũc ex quo verba
ſunt indefinitè prolata, trahentur ad vniuerſalẽ hære-
ditatem, & ideò ipſa dicet̃ grauata de reſtituendo per
fideicõmiſſum Titio, qui ab initio nõ potuit dici hæ-
res, ſed poſt matrẽ, & conſequẽter poſt aditam hr̃di-
tatẽ, ergo neceſſe eſt dicere, ꝙ Titius non poſsit veni
re niſi per fideicõmiſſum, etiam ſi vocatus ſit per ver
24 ba merè directa, † quæ trahuntur ad fideicõmiſſum,
vt actus valeat, argu. l. verbis ciuilibus cum ibi not. ff.
de vul. & pup. & optimè ꝑ Imo. poſt Bal. & alios quos
allegat in d.l. hæreditas ex die in 5. col. verſi. & inueſti
gatio prædictæ rationis &c. ff. de hæredib. inſtit. Mul-
tò magis igitur hoc ꝓcederet, quãdo Titius poſt mor
tẽ primi vocati fuiſſet inuitatus ꝑ verba obliqua, vt ĩ
caſu noſtro, vel per verba cõmunia: & ſm̃ prædicta,
vt dicit Alex. in d. ſi filius à patre; poſſet intelligi id,
quod voluit Bal. in d.l. id quod pauperibus in 14. q. &
Paul. in d.l. j. §. ſi ex fundo, cũ ſimil. ſ. alleg. & in indiui-
duo hoc tenuit Bal. in d.l. miles ita ff. de milit. teſtam.
argume. illius tex. Vnde poſito, quòd eſſemus in caſu
dubio, qa mater ſimpliciter fuiſſet hæres inſtituta in
vita, & vocata per verba importantia hæredis inſtitu
tionem, vt eſt verbum relinquo relatum ad vniuerſi-
tatem bonorum, vt dictum eſt, adhuc tamẽ debemus
dicere ipſam ſimpliciter eſſe hæredem pleno iure, &
tanto magis hoc dicendũ eſſet, quãdo appareret ipsã
matrẽ non ſimpliciter fuiſſe hæredẽ inſtitutã, ſed ex-
preſſè in omnibus bonis p̃ſentibus, & futuris, vtendo
verbis valdè vniuerſalibus, & prægnantibus, quibus
conſtat, teſtatorem voluiſſe illam eſſe hæredẽ pleno
iure, & quamuis dictũ fuerit ĩ vita, vel donec vixerit,
tñ, illud tempus detrahi debet, quia ad tẽpus non põt
dari hr̃ditas, vt in d.l. hr̃ditas ex die, & ibi doc. ¶ Quar
to ad propoſitũ facit notabile dictum Io. de Imol. in
d.l. filius à patre, quod ſequitur Ale. ibi ĩ 5. col. in ver.
tertius caſus &c. ꝙ qñ teſtator vxorẽ inſtituit in vita,
nec dicit in vſufructu, & aliũ poſt mortẽ eius vniuer-
ſalẽ hæredem inſtituit, tunc habet locum id, quod vo
luit Bal. in d.l. id quod pauperibus, ꝙ vxor dicatur hæ
res directa, & alius inſtitutus vniuerſaliter dicatur vo
catus per fideicommiſſum ꝑ rationẽ proximè relatã
ex mente Io. de Imo. in d.l. hr̃ditas ex die in 5. col. cir-
ca fin. cum ſequ. in verſ. & inueſtigatio &c. Et ideò ſi
contingeret illum præmori vxori, ipſa remanebit hę
res in ſolidũ ſine onere, & in illis bonis ſuccedent hæ-
redes matris, cum eo tẽpore, quo venit, & ceſſit [illegible]
fideicõmiſſarius mortuus ſit, & illi nõ poſsit [illegible]
ſtitutio, nec ille dicatur tranſmittere fideicom[illegible]
ſum vniuerſale, cuius dies nõ venit, nec ceſſit, ad [illegible]
in l. vnica C. quando non peten. par. Et iſta ſunt [illegible]
te Imol. qui dicit notanda eſſe, in d.l. hæreditas ex [illegible]
in 7. col. & ſi hoc dicimus in caſu iſto, multò mag[illegible]
caſu occurrenti, in quo conſtat de mente teſta[illegible]
ꝙ voluerit ipſam matrẽ eſſe in vita hæredẽ vniu[illegible]
lẽ, licet dixerit in vita tantũ, quoniã illud tẽpus [illegible]
duci debet, vt ſuprà, & hoc propter verba præ[illegible]
tia, & vniuerſalia, quæ ſui natura importãt hære[illegible]
inſtitutionem, vt dictum fuit. ¶ Quinto loco cõſide
ra nda ſunt verba, quibus illi de Calcina poſt mortem
matris hr̃dis inſtitutæ vocati fuerunt ad bona teſtato
ris, illa. n. ex ſui natura dicũtur ſignificare fideicõmiſ
ſum, non autẽ directã diſpoſitionem, nec hæredis in
ſtitutionẽ: dixit. n. teſtator, Et dapoi la ſua morte [illegible]
detta mia matre, io voglio poi, che tutti li [illegible]
ſopraſcritti, io voglio, che ſiano di Pietr[illegible]
& di Hercole della Calcina, Et ſic bis teſtator vſus [illegible]
verbo volo, non apponendo verbum inſtituo, [illegible]
verbum relinquo, quod poteſt importare inſtitutio
nem, vt ſupra, iuncta l. his verbis, & ibi glo. & Bar. ff.
25 de hr̃dib. inſtit. † qđ verbũ volo poſitũ diſpoſitiuè, &
maximè poſt diſpoſitionẽ vniuerſalẽ, quæ continere
põt hæredis inſtitutionẽ, importare dicitur fideicõ
miſſum l. 2. in prin. C. cõmunia de leg. §. fi. inſt. de ſing.
reb. per fideicom. relict. Alexan. & Sozi. in l. qui Romæ
§. cohæredes. ff. de verb. oblig. dũ tractant, an prohibi
tio de non alienãdo facta inter hæredes dicatur conti
26 nere fideicommiſſum. Pręterea † quando eodem re
ſpectu concurrũt duæ directæ diſpoſitiones vniuerſa
les, & in ſolidũ reſpectu eiuſdẽ ſubiecti, hoc eſt vnius,
met hr̃ditatis, & teſtator voluerit vnã prius, & aliã
poſterius, tũc fit interpretatio, vt ſequẽs obliquè &
fideicommiſſum continere dicatur, quoniam nõ
poſſunt eſſe ſimul, & eodem reſpectu hęredis in ſoli-
dũ, ar. l. 4. §. ex contrario ff. de acquir. poſſeſ. l. cer
to §. ſi duobus vehiculũ ff. commod. & vbiq; not. ex
preſsè habetur per Imol. Paul. de Caſtr. Alex. [illegible]
poſt Bar. in d.l. ſi filius à patre, & ĩ d.l. hæreditas [illegible]
& per Salic. & Imo. in d.l. extraneum cum aliis ſ. alleg.
Vnde quamuis in caſu occurrenti poſſet dici, ꝙ quæ
libet prouiſio eſſet facta per verba directa, tamẽ p[illegible]
de matre facta diceretur continere inſtitutionem [illegible]
plicem, deducto tempore vitę, & poſterior valeret [illegible]
re fideicommiſsi, arg. not. per Bar. in l. verbis ciuili[illegible]
ff. de vulg. & pup. iunctis pręmiſsis. Sed quidẽ nulla alia
verba in hoc teſtamento hęredis inſtitutionem im-
portare dici poſsunt, niſi verba vt ſupra ad matrem re
lata, nam verba relata ad illos de Calcina ſui natura
important fideicommiſſum, vt oſtenſum fuit: item
quia verba ad illos de Calcina relata ſunt poſita po
ſterius, & vt habeant effectum non ſtatim poſt mor
tem teſtatoris, ſed poſt matris mortem, ergo nõ poſ
ſunt venire ex tunc, niſi per fideicõmiſſum l. ex facto
in prin. ff. ad trebell. l. ſi filius verſ. vt qs hæres ff. [illegible]
j. l. ſi miles ff. de milit. teſt. & per Bar. in l. cẽturio [illegible]
tepenul. col. in fi. cũ ſequen. ff. de vulg. & pup. [illegible]
diſpoſitio, ſeu ſubſtitutio facta poſt mortẽ primi vo
cati dicitur fideicõmiſſaria l. codicillis §. matrem ff. de
leg. 2. & per Bar. in d.l. centurio, alioquin ſi verba [illegible]
lata nõ importarent hæredis inſtitutionẽ, teſtam[illegible]
factum reperiretur ſine hęredis inſtitutione, & [illegible]
quã ſine capite non valeret §. ante hæredis inſtitu
lega. quod non eſt dicendum, cum ſemper facie[illegible]
ſit interpretatio, vt actus valeat, & nõ pereat, l. quo[illegible]
ff. de reb. dub. & ff. de regu. iuris, & ff. de ver. oblig.
ideò illa verba ĩ uita ſolũmodo ſubducunt̃ de m[illegible]

extraneū C.de hr̄dibus inſtit. per Bar.in d.l. hæredi-tas ex die, & ibi Imol.per illū tex.& in d.l.ſi filius à patre, & ibi Alex.& cæteri, vt mater dicať hæres, & illi de Calcina cenſeanť fideicōmiſſarij.¶ Nec aduerſať p̄dictis, ꝙ teſtator dixit matrē debere habere bona in eiꝰ vita ſolūmodo, per quæ verba videtur, ꝙ inſtitutio facta de matre ſit nulla, & inualida, per ea, quæ voluit Bar. in d.l.hr̄ditas ex die in fi. verb. q̄a cōtrariū verius eſt, videlicet inſtitutionē debere valere, & illa verba, inquantum ſolūmodo vitianť, & deduci debent, arg.l. ſi quis hæredes inſtituať ff.de hr̄dib. inſtit. & contra Bar. tenent Bal.& Sali.in d.l.extraneū, Paul.de Caſt.in d.l.certum, & Imol.in d.l.hęreditas.¶ Ex his omnibus infertur, prout ſupra conceditur, matrē in caſu occurrenti eſſe hæredem vniuerſalem, & pleno iure, & poſt mortē ſuā grauatā reſtituere illis de Calcina, ſi ſuperuixerit, alioquin tā-quam nō eueniente conditione fideicōmiſſi, bona libera apud matrem, eiusq́; hæredes remanerent, vt voluit Imo.in d.l.hæreditas ex die col.7. Nec illi de Calcina tranſmitterent ius fideicōmiſſi, tū quia in eorū vita dies fideicōmiſſi non venit, neq́; ceſſit; tum q̄a ſolummodo poſteris teſtatoris, ad not. in l. vnica C.q̄̄d. non petent.part. Nec obſtant allegata ſuprà in contra rium, quia ex prædictis facilè, & apertè reſponſio colligi poterit.¶ Item infertur, ꝙ cum ipſa mater dicatur grauata per fideicommiſſum poſt mortem ſuam, poterit ipſa, vel hæredes ſui detrahere trebellianicā, vt dicit Paul.de Caſt.in d.l.j.§.ſi ex fundo poſt Bal.in d.l.id quod pauperibus, ſed in illa debebit cōpenſare fructꝰ ab ea in vita ſua perceptos, cū nō ſit liberis teſtatoris, iuxta traditionem not.in l.fideicōmiſſaria ff.ad trebel. & in l.iubemus C.eo.tit. Poterunt ēt detrahere legitimā de

27 bonis filij teſtatoris: † quoniā & ipſa mater in legitima grauari nō potuit l. quoniā in prioribus C.de inoffic.teſtam.iuncto §. aliud quoq́; capitulum in auth.vt cū de appel.cognoſciť, & in.c. raynutius, & in c.raynaldus extra de teſtam.& quámuis illa iura loquantur de filijs, tñ idem eſt in parentibus; quia ſicut liberis debetur iure īſtitutionis legitima, ita & parentibus, vt p Bal.& alios in l. omnimodo C. de inoffi. teſta. Item ſicut legitima in filijs, & liberis dicitur auta, vt in auth.de trien.& ſemiſſ.in §.j.& in auth.nouiſſima C.de inoffi.teſtam.ita & in parētibus, q̄bus debeť legitima, vt per gl.in d.§.j. de trient. & ſemi. & etiam in d.auth.nouiſſima, & ibi Bal.Sali.in 3.q.& alij communiter, Bar.in l.pater filium, & in l.nam & ſi parētibus ff.de inoffic.teſtam.gl.in l.ſi à milite in fi.ff. de teſtamen. mili. & eſt communis opinio, vt atteſtantur Alex. & alij. Eadē quoq́; ratione ſicut in legitima filij, & liberi grauari nō poſſunt, ita nec parētes ī ſua legitima debita in bonis filiorū, per ea, quæ volūt Bald. Paul.de Caſt.& alij ī d.auth.nouiſſima & expreſſè habetur p ſolennē docto.vltramōta.Guid.Pap.in q.478. & dicit Salic. in d. l. quoniā in prioribus in vlt. col. ꝙ diſpoſitio illius legis habet locum in quolibet, cui de iure debetur legitima, ergo & in matre, vt probatur ex tex.in d.l.omnimodo cū gl.in ver.perſonis iun. d.l.quoniā in prioribus, & maximè, q̄a tex.ibi, & ēt in l.quæ nuper eo.tit.loquunť generaliter de legitima, quæ debetur ijs pſonis, quæ poſſunt teſtm̄ inofficioſum dicere, ſed mater poteſt l.nam & ſi parentibus ff.de inoffic.teſta.ergo &c.¶ Item infero ſtantibꝰ

28 præmiſſis, † ꝙ mater dicatur hęres inſtituta, & grauata poſt illius mortem reſtituere illis de Calcina, ꝙ ipſi mater, ſeu hæredibus ipſius permiſſum eſt detrahere duas quartas, ſeu legitimas, videlicet debitā iure naturæ, itē & trebellianicā, per tex.in d.c.raynutius, & in c.raynaldus extra de teſta.cū gl.& doc.ibi cuius deciſio hodie cōmuniter dicitur recepta in ſcholis, & in iudicijs, & nō ſolū in terris eccleſiæ, ſed etiam in terris imperij; vt refert, & ſequiť Alc.in l.in ratione §.q̄d vulgo ff.ad l.falci.& ꝙ in parētibus grauatis per fideicōmiſſum, quibus debetur legitima, idē dicēdum ſit, q̄d ī filijs; videlicet ꝙ ipſi detrahere poſſint legitimā, & trebellianicā, voluit Ang.in d.l.ſi à milite §. fi.ff. de teſtam.mili.vbi Raph.Cuma.hoc ſequiť, quamuis Bal. ibi dubitauerit, & Alex.in d.§.q̄d vulgo in 7.col.qui tenet nō eſſe idē in aſcēdentibus, quod dicitur ī d.c.raynutius in deſcendētibus. Tamē primā opinionē Ang. & Cuma.ſequiť Crot.in repet.d.c.raynutius in vlti.notabili, quæ mihi plus placet, attenta ratione d.c. quare poſſint detrahi duę legitimę, quę expreſſè vēdicat ſibi locū, & adaptari poteſt ad caſum, quando mater fuiſſet hæres inſtituta, & poſt mortē ſuā grauata reſtituere per fideicōmiſſum, prout in cauſu occurrenti, & vr̄ eſſe de mente Alex. in d. l. in fideicōmiſſaria in prin.6.col. Fateor tñ, ꝙ ipſa mater, ſeu hæredes ſui imputare debebunt fructus perceptos in legitima, & trebellianica, & ꝙ mater in trebellianica computare fructus teneatur, facit, nam ſoli filij primi gradus non tenentur illos computare, alij vero, qui poſſunt detrahere trebellianicam, tenentur, vt in.d.l.iubemus C.ad trebell.& not.per glo.& doc.in d.l.in fideicommiſſaria, & eſt tex.& ibi doc.maximè Alex.in l.filius ff.ad l. falc. Item ꝙ mater, & alius deſcendens, quibus legitima debetur, teneantur in legitima fructus perceptos computare, volunt doc.magis communiter in d. l.filius, vt ibi expreſſè declarat Alexan. & in d.l. in fideicommiſſaria in 6.col. Et prædicta corroborantur, nā hoc videtur regulare, ꝙ quoties poſſunt detrahi legitima, & trebellianica, etiam ſi ſimus in liberis primi gradus, qui non ſolent fructus in legitima computare, vt in d.l. iubemus; tamen quando ambæ ſimul eſſent detrahendæ, videlicet legitima, & trebellianica, tunc in illis omnes fructus percepti forent computandi, vt per Paul.de Caſt. & do. Alex. in l. mulier §. cum proponeretur in 5.col.in glo.fin. ff.ad trebell. Ergo ſi in liberis primi gradus hoc procedit, à fortiori dicendum eſt in matre, & alijs aſcendentibus, qui magis tenentur fructus in legitimam, & trebellianicam compenſare, vt conſtat ex prædictis, & ex ijs, quæ habentur in d.l. in fideicommiſſaria. Et ita de iure ſuper præmiſſis omnibus ad fauorem dominæ Corneliæ concludendum eſſe arbitror. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Vſusfructus vxori relictus caſu, quo cum hærede non poſſit habitare, aut illi hæres alimenta non præſtaret, pœnæ nomine relictus cenſetur, illiq́; locus eſt, ſi non poterit cum hærede habitare, aut hæres illi alimenta non præſtiterit.*

2 *Et relictus ſub conditione, ſi hæres non præſtiterit alimenta, nec habitationem, intelligitur, ſi hæres fuerit in mora dandi.*

3 *Pœna nunq̄ cōmittit, niſi ex mora, & culpa, ſeu delicto alicuius.*

4 *Pactum legis commiſſoriæ circa pignus lege reprobatum eſt neq́; dominium pignoris in creditorem transfert.*

5 *Vſufructu omniū bonorū alicui legato, intelligiť de vſufructu bonorum oīum, quæ teſtatoris propria eſſent mortis illius tēpore.*

6 *Pactum legis commiſſoriæ iuratum de iure canonico valet, & dominium pignoris in creditorem transfert.*

7 *Pactū legis commiſſoriæ in pignore quādo valeat, & quādo nō.*

8 *Vſusfructus omnium bonorum ſi vxori relinquatur, & filius hęres in proprietate totius hæreditatis inſtituatur, qua ex parte vſusfructus vxori debeatur.*

9 *Verba illa, ſi nō dederit, ſi nō fecerit, & ſimilia, p̄cedēte diſpoſitione, important, ſi fuerit in culpa, ſeu in mora dandi, vel faciēdi.*

10 *Hæres inſtitutus hæreditatem repudiādo oneribus hæreditarijs non eſt obligatus, nec in mora aliquid ex diſpoſitione teſtatoris faciendi conſtitutus dici poteſt.*

11 *Vſufructu oīum bonorū, ſiue totius hr̄ditatis vni relicto, alio inſtituto hr̄de vniuerſali, ſi hic hr̄ditatem adeat, vſufructuariꝰ ha-*

betur